

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 " — " .	Fél évre . . . 8 " — " .		
Negyed évre . . . 2 " 50 "	Negyed évre . . . 4 " — " .		
Egy hóra . . . 1 " — " .	Egy hóra . . . 1 " 70 "		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hasábbos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Közállapotaink.

Mért lehet meggyanusítani a m. kir. Curia biráit megvesztegethetőséggel? Hogyan férhet gyanu egy magyar bíró fenkölt személyéhez?

Mért sikkasztott a közel multban két járásbíró? Mi vezethette a társadalmi rend őreit oly rut bűn elkövetéséhez?

Mért fosztogatják a közpénztárat, mért tűnnek el az árvák pénzei? Mért kell a közigazgatás tisztjei közt Diogenes lámpájával keresni a megbízható elemet?

Magyarország boldogtalan ország.

Ma hitelezői elől szökik meg egy nagyságos ministeri titkár; holnap a vidék valamely még nagyságosabb polgármesterét, alispánját vagy rendőrfőnökét függesztik fel egy-egy ocsmány, gyakran nem is alaptalan gyanu sulya alatt.

Hová jutottunk?

Kiknek kezében van a mí népünk anyagi és szellemi jólétének biztosítása és előbbre vitele? Hát ott is teremnek gonosztevők, a hová az egyenes lelkű polgárság legjobbait véli kiválasztani, hogy jellemüknél, megközelíthetlenség-

güknél és lelkük-szivük kimagasló nagyságánál fogva az egyéni érdekeket is előmozdító köz intézői, vezetői legyenek?

A községek urai szipolyozzák a népet. A véres verejtéssel kiizzadott állami adóhoz, mely úgy is oly nehéz terhet nyom a föld fiainak vállára, fizetni kell 100%-os községi adót is; azonkívül külön le kell róni hozzá azt a tiszteletdíjat vagy nem tudom micsodát még, a mi a községi jegyzőt, a bírót, a kisbíró s a többit illeti, ki tudja mily alapon és jogcímen!

Kenyere sem marad annak, a ki a kalászt learatja.

És a városok, ezek az úgynevezett erkölcsi testületek?

Oh a városokban még szebben csinálják! Annak a „tiszteletdíjnak“ itt már megvan a becsületes neve is. Nem borra való — mert hiszen ilyen csupán pinczérnek való — hanem „titkos tisztviselői pótdónak“ hívják, melyet a törvény ugyan tilt, de a törvényt rontó nyomoruság megenged, sőt megkövetel.

Azonkívül a városok kereskedelemmel is foglalkoznak. Különösen az italmérés azon üzletág, a melyet nagy

előszeretettel és számadás nélkül üznek. Konkurrálnak szegény, törekvő, izzadó és adózó polgáraikkal és a közjóvedelmet — tudjuk, mert tapasztaltuk — óriási summákkal gyarapítják (!).

Ilyenek a mi közállapotaink.

Mindenütt gyom, mindenütt piszok.

És mi az oka, ki az oka ennek?

Megmondom. Nem kell azokat a szegény tisztviselőket bántani, ők nem hibásak. Két bűnöst kell csupán a kor történelmének ítélőszéke elé vinni: a társadalmat és az államot vagy jobban mondva: a kormányt!

A kiegyezés óta nem boldog ez a nemzet. Elfordult tőle a magyarok istene. Mert aranybálványt öntött magának és nemzeti létének ezredéves fordulóján idegen istennek adta el magát.

Szegény «nemzet bölcse» te ezt nem láttad előre gyarló emberi szemekkel. A turini remete, Rákóczy utóda a megváltás nagy munkájában, bölcsőbb és okosabb volt nálad.

Ime, miután a kiegyezés nagy munkája óta a magyar földbirtokos osztály tönkre ment és a földet verejtékkel mivelő szegény pór nép az éhség mián kivándorol, most a tisztviselők

Lesz idő.

Magyar nemzet atyja,
Magyarország szentje
Hogy jutott a porba,
Rut erkölcsi szennybe?
„Ős Budavárában“
Nagy Kossuth alakja,
Söpredék bámulja,
Kufár mutogatja.

Művész remekéhez
Ronda, piszok ráma:
Messiás körében
Könnyűvérü dáma.
Ország nagy urai
Hogy nézhetik ezt el?!
Nem tisztelik azt ők,
Kit a világ tisztel?!
Ország nagy urai,
Bécs a ti bálványtok,
Ő neki szolgáltok
Egyebet nem bántok.
Kufárok, a szentre
Szórjatok sarat, port!
Nem ragad itt senki
Ellenetek ostort.

De lesz idő, lesz még:
Az harag föllángol,
Fölperzseli Bécsset,

Az égre világol.
S ahol egyszer volt már
Diadallal járva,
Kossuth Lajost visszük
Ősi Budavárba!

Sebestyén diák.

A hanvai pap.

Reflexió „A keleméri pap“ cz. tárczaközleményre.

El nem tudom képzelni, miért keleméri pap valaki akkor, amikor Hanván lakik. Béky Ferencz a Tompa élethistóriájából beszélt el némi részleteket, mind olyanokat, amelyek hanvai papsága alatt történtek. És mégis keleméri papnak nevezi őt. Miért? Ez előttem megfoghatatlan. Tompa Kelemérben élt 2 esztendeig, meg egynéhány hónapig, Hanván kevés híján 16 esztendeig. Miért ő inkább keleméri pap, ha már papsága után nevezzük, mint hanvai? Igaz Kelemérben költötte a szabadságharcz leveretése után „A gólyához“, „Pusztán“ stb. című hazát sirató, országos érdekeltégű, hatalmas költeményeit, amelyekért vésztorvényvényszék elé is állították. Az is igaz, hogy az ötvenes évek elején Kelemért és a keleméri pap nevét minden magyar ember ismerte s hogy a humorosan megénekelt rozszant parókia (Az én lakásom) kis időre

szinte a nemzet megszentelt Pantheonjává vált.

Minden igaz. De hát Tompa hanvai pap korában is nagy volt, sőt az évekkel egész haláláig folyvást nagobbodott. Költészete mindig hatalmasabban tört előre, emelkedett, magasodott. Kevés költőnkéről mondhatjuk el azt, amit ő róla, hogy utolsó verseiig nem lankadt, nem gyengült, sőt gazdagodott, gyarapodott költői ereje, tehetsége, ihletsége. Hanván írta országos hatású remek lyrai allegóriáit (A madár fiaihoz, Uj Simeon, Ikarus stb.), nagyszabású ódáit (Kazinczy Ferencz, Lorántfy Zsuzsánna emlékezete, Forr a világ, Novemberben stb.); ott adta ki bájos virágregéit, az Olajág cz. gyönyörű elmélkedő imakönyvét, prédikációit, halotti emlékbeszéde t. Tompa tehát sokkal inkább hanvai, mint keleméri pap. Ott is van eltemetve, ott emelkedik siremléke. Ezt tanítja róla a legutolsó geographia, s ezt tudnia kell még a legkisebb tanuló magyar gyerekeknek is.

Tudja Béky Ferencz is és mégis keleméri papnak nevezi a nagyköltőt, holott nem Kelemérben, hanem Hanván ismerkedett meg vele az ő édes atyja. És ő erről a viszonyról szól cikkelyében.

Béky Sámuel 1867-ig Gömörországban Kövecsesen lelkészkedett. Nagyeszű, megnyerő modoru, elragadó ékesszólásu pap. — Csakugyan büszke lehet reá, mint édesaty-

következnek! Országszerte szétszáll a keserves kiáltás, most már a méltóságos, nagyságos és tekintetes urak ajkáról: kenyeret nekünk, mert elpusztulunk!

Társadalom, te felelj első sorban ezért! Mért kell ebben a szegény országban annyi méltóságos, nagyságos és tekintetes urnak lenni? S ha már kell lenni, mért kell nekik úgy élni, hogy tovább nyújtózkodnak, mint a meddig az a bizonyos takaró ér és a meddig a becsül-t, a polgári és egyéni tisztesség engedi?

És te magyar állam, te magyar kormány, te felelj ezekért az alapotokért másod sorban! Hat kutyák a te közeged, hogy csak csontokat dobsz oda nekik? Hát annak az alkatrésznek, mely hiven, lelki és testi egészségét kockára vetve tölti be hivatását a nagy gépben, el kell rozsdásodnia, összekell törnie, mert épségben tartásához nincs elegendő olaj?

És miért nincs elegendő olaj? — Ágyura kell a pénz, ágyura és millió katonára. Honvédelemre, amikor ellenség nem fenyeget, új hajóra, új pus-kára és cifra gombokra. Nagyhatalmi állásra, a mire szüksége nincsen senkinek.

Az a fényes hadsereg, a parádé és a nagyhatalmi állás veszik ki a kenyeret a szánkból.

A mire nem kell a pénz, arra van,

a mire kell, arra nincs. Egy millió katonát tudunk tartani, de háromszáz-ezer tisztviselőnek nem tudunk tisztességes kenyeret adni.

Ezek hadd sikkasszanak, hadd sápoljanak és éljenek a hivatalos cselekményeikért törvény ellenére szedni szokott jutalmakból. Csakhogy ügyesen! Mert ha általában tudjuk az egészről, az nem baj, de jaj az egyesnek, ha kiderül róla.

És ezek a tisztviselők hadd gyülekezzenek országszerte. Boruljanak térdre a kormány előtt. Kérjenek egy kis fizetésjavítást. Ne féljenek semmit! Kapni fognak — ígéreteket.

Mert az ország pénzét elnyelik a közös ügyek és mi élünk soha nem látott és soha nem hallott cifra nyomorúságban.

Volna pedig e bajoknak orvossága, hiszen minden bajnak van orvossága. Szegény tisztviselő polgártársak, adok nektek egy jó tanácsot.

Ne kérjétek, ne könyörögjétek, hiszen tudjátok, hogy hiába! Hanem követeljétek!

Követeljétek velünk a közös vámterület eltörlését s a hadi erő közöségének megszüntetését. Ez a két intézmény a mi szerencsétlen hazánknak oly halálos nyavalyája, hogy minden társadalmi osztály beteg belé.

Most jönnek a választások. Sorakoztatok a függetlenségi párt zászlaja

alá! Válaszszatok függetlenségi képviselőket! Ekép törjétek össze azt a rendszert, mely az államot úgy egészében, mint részeiben lassu, de annál kínosabb kimulással fenyegeti.

És ha az a rendszer összetörik, ha azok az idegen érdekeket istápoló intézmények elpusztulnak, akkor a ti sorsotokon is segítve lesz.

Magyarország pedig újra boldog ország lesz.

Dr. Révi Nándor.

A hajdu-dorogi vikáriusi- szék betöltése.

A H.-Böszörmény és Vidékéből vettük át ezen érdekes cikket:

(*) Már lapunk előző számára érkezett, de elkésve, az a hír, hogy a Danilovich halála óta üresedésben levő h.-dorogi püspöki külhelynöki szék a napokban be fog tölteni Lengyel Endre, nagykállói gör. kath. prépost-plébánost terjesztette fel a miniszterium Ő felségéhez a kinevezésre.

Ez a hír örömmel is hatott reánk, nem is.

Örömmel vettük e kinevezés hírét, mert Danilovich helyére egy minden ízében derék magyar ember, kitünő képzettségű s tudományosságú pap lesz nevezve. aki ami régi óhajtasunk, a magyar gör. kath. püspökségnek lelkes híve. Kétségtelen, hogy nagyon sokat nyertek vele a gör. katolikusok, H.-Dorog városa.

Mindezek mellett a magyar elem győzelmét is üdvözölhetjük e kinevezésben;

jára Béky Ferencz, Tompa az ilyen tartalmas egyéneket hamar kiismerte, nagyon megszerette s a különbséget nem tekintve barátságával ajándékozta meg. — Kövecses egynehány száz lépésnyire fekszik Hanvától. A Sajó választja el őket. Hanva a jobb, Kövecses a balparton. Ilyen közelség még belsőbb tette a két férfi között a baráti kapcsolatot, melyről nekem, aki pedig behatóban foglalkoztam Tompa életével, eleddig nem volt tudomásom. Hogy most Béky Ferencztől megtudtam, ezért én neki halálával tartozom.

De közleménye több tévedést is foglal magában. Ne haragudjék tehát, ha kijavítom. A nagy emberek iránti meleg érdeklődés s a róluk való szeretetteljes megemlékezés mindig szép lélekre mutat, de a sympathia mellett szükséges, hogy avatott kezekkel is lebbentsük fel a multat fedő kárpitot.

Nagy elszólása Békynek az, hogy a hanvai parókia csendjében sok fontos egyházi kérdés lelte megoldását. Dehogy. Tompa, sőt az az említett baráti triász egyik tagja sem értotta bele magát mélyebben az ekléziáján kívül az egyházi ügyekbe. Tompát 1857-ben megválasztották tanácsbírónak. 1860-ban esperesnek. Az első tisztséget elfogadta, a másodikat nem, hogy ne kelljen az egyházmegye szövevényes adminisztrációjával vesződni s Muzsáját ez le ne nyűgözze. Elvonuló, melázó természete volt. A nyilvános szereplést ki nem állhatta. Életében egyszer lépett föl — diákkorát nem számítva — nagyobb közönség előtt: a sárospataki főiskola háromszázados jubileumán 1860-ban, amikor Lorántffy Zsuzsanna emlékeztére irt ódáját szavalta el. A Terhes Sámuel rimaszombati lelkész s esperes 50

esztendősi papi jubileumára azonban semmimódon sem sikerült őt ünnepi szónokul megayerni. Pedig megvolt benne minden, ami a nyilvános szerepléshez szükséges, de átalott a világ piaczára állni.

Az egyházi köztanácskozásokban sem igen vett részt. Megfordult néha az egyházmegyei és kerületi gyűléseken, de nem furakodott előre, meghuzódott hátul s hallgatott, míg nála sokkal gyengébb társai is ugyan azon öblös hangon vitalkoztak. De ha olykor olykor mégis felszólt, beszédének mindig megvolt a maga hatása és eredménye. Arra azonban sohase vágyott, hogy ő egyházmegyét vagy kerületet kormányozzon. Ha vágya idáig terjed, elérhette volna, nemcsak esperes, hanem hírével, dicsőségével, eszével, képzettségével püspök lehetett volna, amint már sokan még bejéi, ifjú pap korában predestinálták őt erre a diszes állásra.

A hivatalos megbízások és kitüntetések is terhére voltak. Legjobban szeretett otthon lenni. Néha-néha megfordult az egyházmegye küldöttéppen Patakon a közbizsgálatok alkalmával, mint censor s olykor fontosabb ügyek tárgyalásain (pl. a főiskola gazdálkodása ellen fölmerült panaszok megvizsgálására, amikor a panaszokat hiába-
valóknak találták); a traktuson is fogósabb kérdések megoldására őt küldték ki az esperesek. Esze, erélye, tekintélye a legbonyolultabb ügyeket is sikerrel hozta rendbe. De tudták róla, hogy nem szívesen megy deputációkba s azért nem is erőltették s lehetőleg megkimélték a reá nézve alkalmatlan kiküldetésektől.

Az tehát merőben távol áll az igazságtól, hogy az 50-es és 60-as években az ő bölcs eszejárása kormányozta a gömöri egyházmegyét. Adjuk meg az érdemét azok-

nak, akiket illet! Kormányozta igenis a gömöri egyházmegyét 1846-tól 1859-ig, az abszolút korszak nehéz viszonyai között a nagy-eszü és erélyes Terhes Sámuel esperes, szintén költő, több kedvelt népdal szerzője (pl. „Nem úgy van már, mint volt régen“), a Szuronyok ez. csipős epigrammak költője és kormányozta a tractust 1860-tól az apostoli lelkületű s kigyó okosságú Szentpétery Sámuel esperes, pelsőczyi lelkész, Tompa egyik legszerettebb barátja, a ki őt, végakarata szerint el is temette. E két kitünő esperes mellett ott állottak az egyházmegye élén a kiváló, a híres Ragályiak: Pál és Ferdinánd.

További téves állítása Béky Ferencznek, hogy Tompa „theol. tanulmánya idejében huzamosabb ideig működött rektórián.“ Ez így meg nem állhat. Volt Tompa igenis 1837/8-ban Sárosgárdon praeczepturán (segédtanító), de az u. n. rektórián soha. Hogy a rektorokat és tanítókat, mint a nemzet napszámait, szerette, tisztelte és becsülte egész életében — az kétségtelen. Nem restelt megfordulni gyűléseken, tanítójával, a különben teológiát végzett, kiváló Győri Jánossal holtig tartó, meghitt barátságban állott. Szerette lenártfalvi tanítóját, a poétás Nagy Jánost is. A szomszéd runyai tanító, a tréfás Kovács Ede meg épenséggel különösen kedves embere volt. Bejéi pap korában az oldalfalvi szájas kurátortól és társaitól megtámadott Hegedüs Mihály tanító mellett a legerélyesebben lépett föl s hallgattatta el a zajongókat. Nem csuda tehát, ha a tanítók különösebben is ragaszkodtak hozzá akkor, a mikor több rektormaró papot ismertek és tapasztaltak.

a vikáriusi-szék körül ugyanis két elem küzdött a méltóságért. Az egyik a magyar, a másik a pánszláv elem, illetve a melyik ellensége — habár csak titokban is — a magyar liturgiának Ennek kirohanása volt a Demjanovich-féle eset is, amely azonban kudarcot vallott csakhamar. Ez az eset, az ez által támadt felháborodás a magyar elemet segítette győzelemre a püspök külhelynöki szék betöltésénél is.

Másfelől meg nem örvendünk e kinevezésnek azért, mert rég óhajtott vágyunk teljesülését: a h.-dorogi magyar püspökség valószínűsítését elodáztatva látjuk e kinevezés által. Adja Isten, hogy ne teljesüljön ez így be, hanem Lengyel Endre már a közel jövőben nem mint püspöki külhelynök, hanem mint valószínűsítő gör. kath. püspök szerepeljen, akinek egyházmegyéjében magyar legyen a szertartás nyelve.

Közelről érint bennünket e kérdés, azért foglalkozunk vele terjedelmesebben; mert a gör. kath. magyarok nemcsak az országban, hanem éppen városunkban s vidékén is nagy számmal vannak. Tehát városunk s vidékének ezen a hiten levő lakóit is közelről érdekli az a kérdés, hogy magyar legyen a szertartás nyelve egyházunkban s az administratio magyar nyelven történjék.

De érdekli ez a kérdés a nem gör. kath. vallású, hanem más hiten levő magyar honpolgárokat is, mert a gör. katolikusok magyar nyelvű liturgiája magyarul végzendő, egyházkormányzása nemcsak egy egyház érdeke, hanem magyar nemzetiségű érdek is.

A magyar püspökség ügye a pápa s a magyar kath. főpapság makaessége miatt eddig kedvező megoldást nem nyert.

Azt hittük, hogy a h.-dorogi vikárius-széket azért nem töltötték be eddig, mert

a magyar gör. kath. püspökség felállítására legközelebbre kitűzött cél. Ebben is csalódnunk kellett, bár nem lehetetlen, hogy a vikárius-szék betöltése éppen a magyar püspökség felállítását elejtette volna. De mi azt sejtjük ama reményünk mellett is, hogy mégsem biznak odafent sem valami nagyon a magyar püspökség közeljövőben való létesülésében.

Vagy pedig eddig is személyi kérdés hátráltatta a dolgot. Ez azonban elesik az esetben, ha valóban Lengyel Endre lesz kinevezve, már pedig olyan biztos forrásból merítettük értesülésünket, hogy ennek teljesüléséhez kétség sem férhet. — Elesik — mondom — ez a feltevés, mert hiszen Danilovics halála óta már emlegették a Lengyel Endre nevét e méltóságra.

A mily örömmel üdvözljük azt a szerencsés választást, a melyet a felsőbb körök tettek e kinevezés által másfelől meg nem szabad desperálnunk a magyar püspökség ügyéért folytatott küzdelmünkben, hanem e kinevezésben is az ügy diadalához vezető lépést kell látnunk. — A magyar püspökség s a magyar liturgia ügyét nem szabad elejtenünk, nehogy a máris végig elkésztett nép a lelkiismereti szabadságán ejtett erőszakoskodást úgy torolja meg, a mely éppen a kath. egyházra lehet kárral, veszéllyel, meg e népre is. Ne felejtjük el, hogy ma a lelki életben is valami idegesség, izgatottság uralkodik, a mit jól felhasználnak a lelki élet kufárjai, mótelyezői.

Fircák püspök jó magyar ember, de egyházmegyéjében nem minden egyház magyar s ez főleg azért van, mert a szertartás meg az egyházkormányzat nyelve sem magyar. Hanem, mint a magyar nyelv s magyar püspökség lelkes apostola igen sokat tehet. Ha hatalomba vesztene is, de — közös edes anyánkért — a hazáért hozna áldozat

tot s ez a legszebb áldozat a hazafiasság oltárán.

Adja Isten, hogy mielőbb magyar gör. kath. egyház püspöke legyen ő!

Lengyel! Endre is kitűnő, törzsökös magyar ember, kiváló személyi tulajdonokkal.

Mikor örömmel üdvözljük új, diszes állásában, itt a közelünkben, legyen szabad azon reményünknek is kifejezést adnunk, hogy ezen új, diszes állásában a magyar nyelv jogaiért, a magyar nyelvű liturgiáért s püspökség felállításáért tovább is nagy buzgósággal fog küzdeni.

E felől meg is vagyunk győződve. — Kisérje siker nemes munkálkodásáért.

NAPI HIREK.

A hanvai pap.

Nem régiben egy érdekes tárczát vettünk át a Hazánk irodalmi mellékletéről, a mely »keleméri pap« címen foglalkozott Tompa Mihályval. Ezt az érdekes, kedves, meleghangú közleményt Tompa Mihály egyik legbensőbb barátjának, a nagy tehetségű és nagyérdemű református lelkésznek Béky Samuelnek a fia írta, Béky Ferencz hirlapíró. Eme kedveshangú közleményre feleletül egy tárcza cikket vettünk és közlünk ma a debreczeni kollégium kiváló tanárának S. Szabó József tanárnak, írónak a tollából, a kinek most megjelent „Tompa Mihályról“ írott irodalmi történeti műve és

Szólnom kell még legvégül Tompának Békytől aposztrofált „t i t k o s h a g y a t é k“-áról. Erről a hagyatékáról idők folytán már sok képtelen hír és nézet kelt sz rnyra. Valamennyit felülmulta tavaly a „Magyar Állam“ egy visionáriusa, aki azt állította, hogy a hagyatékban Tompa vallásos nézetei vannak kifejtve és letéve s hogy ezek a nézetek a katolikus confessióknak kedveznek, ezért rendelte az iratok felbontását halála után ötven évre s ezért helyezte el egy katolikus szerzetesrend apátságában. Ez absurd és bántó okoskodás akkor Tompa még élő legmeghittebb barátját, Lévy Józsefet is felszólításra készítette s „T o m p a M i h á l y F e k e t e k ö n y v e“ címen a Sárospataki Lapokban minden kétséget kizáró fölvilágosítást adott a sokat emlegetett hagyatékáról. Ezt annyival inkább megtehette, mert az utolsó betűig ismeri a Jászóban elhelyezett iratokat. Színről-színre látta, nem is egyszer azt a bizonyos fekete kötésű könyvet s másolta le abból, éppen úgy, mint Béky Samuel a jászói atyákhoz küldött följegyzéseket. Nem áll tehát, hogy csupán Béky Samuel ismerte volna azokat Tompán kívül.

Am úgy látszik, hogy a leghitelesebb szemtanú, Lévy József nyilatkozata sem elegendő arra, hogy a Tompa hagyatéka felől a kalandosabbnál kalandosabb föltevéseket elhallgattassa. Im Béky Ferencz is beáll a nagy találgatók közé s annak a hitének ad kifejezést, hogy a jászói könyv és annak minden egyes lapja tudományos és komoly célú szolgál s hogy szinte korát meghaladó bölcsesség van benne elrejtve.

Ezek után nem árt, sőt szükséges, hogy ennek a könyvnek igaz történetét itt is elmondjuk. Mert már más helyen is el-

mondtam, de arról Béky úgy látszik nem tud.

Volt Tompának két könyve. Egyik egy albumszerű. Ebbe ugyszólván szíve vérével írta be rövid, velős mondatokban öröm- és fájdalomkitöréseit. Felesége dicséretét, általa s benne érzett boldogságát. Aztán fia halála miatti mérhetetlen keservét, tenger bánatát. Lévy József közölt ezen könyvből több sententiát a Tompa összes költeményeinek 1886-iki teljes diszkiadásában, melyet Lévy rendezett és kísért jegyzetekkel.

Másik könyve volt Tompának az u. n. F e k e t e k ö n y v. Ebbe a vele és környezetében történt adomaszerű eseteket jegyezte föl csipős humorral. Nagyon szerette ugyanis az anekdotákat. Társaságban kifogyhatatlanul ömlöttek azok belőle. Humoros előadásával halálra kacagattatta hallgatóit. Egy eleven anekdota-könyv volt. A vele és környezetében történt eseményeket is ötletekben gazdag, csattanós elbeszéléské tudta átalakítani. Lévy beszéli, hogy ha lelerándult Miskolcra vásárra, vagy az ottani kedves baráti körbe az úton vele megesselt dolgok előadásával órákon át elutudta mulattatni a társaságot. Ilyen történeteket jegyzett föl a Fekete könyvbe. A hanvai és környékbeli földesurak viselt dolgait, az ő és paptársai s káplánjai életében fölmerült eseteket. Egyes följegyzések bizony nem lehetnek hízolgók az illetőkre, de általában jellemzők s markansak. Korrajzi értékkel és fontossággal bírhatnak ezek a följegyzések, de egyben-másban alighanem tulsötét színűek, mert a Tompa kedélye nagyon hajlott a pessimizmusra. A fentebbiek szerint nyilatkozik a letét tartalmáról az illetékes Lévy József, s ez értelemben írt hozzám arról Kovács László volt hanvai ev. ref.

lelkész, Tompa harmadik papi utódja s egykor kedvelt káplánja. Tompa folyvást jegyeztetett; a nem tetsző jegyzeteket néha szétépte és szélnek eresztette. De káplánjai a papírdarabokat összegyűjtögettek s lehetőleg összeillesztgették, mert természetesen mindenre kíváncsiak voltak, amit a nagy ember írt. Ekkor látták, hogy mivel foglalkozik.

A Fekete könyvbe már betegsége előtt jegyeztetett a költő. Annak tartalmát tehát korántsem tekinthetjük a mosolytalan fájdalom komor szülőtteinek.

Halálát közeledni érezvén izgatott, beteg lelkének egyebek között sok gondot adott és sok aggodalmat szerzett az is: hová rejtse el a Fekete könyv följegyzéseit? Megsemmisíteni — úgy látszik — nem akarta, de az akkor élő s a könyvben szereplő személyek érzékenysége való tekintetből nagyon természetesen azt sem óhajtotta, hogy mindjárt halála után jussanak a reá és korára minden bizonynyal értékes följegyzések nyilvánosságra. Lemásoltatgatta jó barátaival. Két másolatról legalább is van tudomásunk: a Lévy- és Béky féle másolatról. Ezek a többszörös másolatok is az ő halálos gyötrelmek közötti kapkodásait mutatják. A könyvet vagy valamelyik másolatát eleinte az akadémiában kívánta elhelyezni Irt is róla Aranynak, legjobb barátai egyikének, az akadémia akkori titkárának. De utóbb mást gondolt.

1868. május havában egy sok pecsétel lezárt csomag érkezett Jászóra Fedák Palhoz, a prémontreiek ottani konventjének főjegyzőjéhez. Boritékán ez a felírás állott: „A jászovári káptalan szent atyáihoz őrzés végett. 50 év múlva felbontandó s Pestre küldendő kinyomatás végett. Jövedelme a magyar tudományos akadémiáé. Tompa

nagyszabásu tanulmánya már idáig is feltűnést keltett a magyar irodalommal barátkozó körökben. S. Szabó József tanár, kinek Tomparól írott művét a kritika megkoszoruzta, tehát a leghivatottabban szól hozzá Tompa életéhez. Ő évek hosszú kutatásait, nagy tudását és tehetségét, a legmelegebb szeretet lehelte bele a munkájába, így nálánál senki nem lehet hivatottabb az édeslelkű költő Tompa Mihály életét megvalósítani, a rávonatkozó tévedéseket oszlatni. — Jelen nagybecsű és nagyérdékű tárczacikkében is ezen célnak áldoz, a jóindulatu elismerés mellett helyreigazítja „a keleméri pap“-ról írott tárcza írójának némely jóhiszemű tévedéseit és egyidejűleg bevilágít a Tompa erős magyar kálvinista életébe, mely fölött köd borongott. Egyébként úgy Béky Ferencnek, mint S. Szabó Józsefnek, a Tompa életének, költészetének kiváló méltatójának, köszönetünket fejezzük ki a szép közleményekért, mert ha Magyarországon valahol van hely, akkor a kálvinista és ősmagyar Debreczen az, hol felednünk nem szabad soha a Tompa Mihály emlékét és érdemét, hisz ő magyar fajunknak, mint kálvinista egyházunknak fényes csillaga volt.

Virágok a Kossuth szobrán.

Meghatóan szép dologról ad hírt egy nagyszabású lapotársunk. Kossuth Lajos szobrán, amit most emelt a hazafi kegyelet,

Mihály, május 15. 1868. — Május 21-én, hogy a reliquia tartalmát valahogy félre ne magyarazzák, újabb levelet írt Tompa a nagy prépostsághoz: „Isten, valóság, közérköcsiség, rend, égi és földi hatalmak semmi megbántása benne — ugymond. Csak az emberiség gyöngéit fejtegeti. Én keresztyén, erkölcsös, becsületes ember voltam, vagyok és leszek holtig.“ A rendtagok a megbízatás teljesítésére utódaikat nem kötelezhetvén, felszólították a költőt, hogy nevezze meg határozottan: ki bontsa föl a csomagot? Erre Tompa ezt írta: „A föl-bontás jogát a konventre hagyom. Sőt kérem önöket, rögtön most felbontani és látni, hogy Isten, religio, rend, erkölcsiség ellen egy betű sincs benne. Az emberek gyarlóságairól szól.“ A prémontrei atyák azonban nem bontották föl a csomagot, hanem kegyeletos gonddal őrzik a kijelölt 50 évig, mely 1918-ban telik le. — Hogy a csomagban maga a Fekete könyv van-e, vagy valamelyik másolata, — azt már nem tudom. A mit el nem küldött, azt megsemmisítette a költő.

Ime a jászóvári Tompa hagyaték valódi története. A hiteles tanuk mellett magának a költőnek levelei a legvilágosabb bizonyíték amellet, hogy a hagyatékban semmi rendkívülit nem lehet keresnünk. Ilyen bizonyítékok mellett jó lesz immár a fantasztikus föltevésekkel föltagynunk, mert az egyáltalában nem áll a költő érdekeiben, hogy nagy várakozásokat keltsünk fel hagyatéka iránt, hogy aztán egy illusio szétfoslásával annál nagyobb legyen a reliquiák felbontásakor élők csalódása.

S. Szabó József.

reggelenként friss virágok illatoznak s a szobor talapzatát elborítják koszorúkkal. A kedves és lélekemelő jelenség annál inkább megkap, mert senki sem tudja a virágok honnan, kitől származnak . . .

A V. H. O. Sz. köréből.

(Beküldetett :) A V. H. O. Sz. debreczeni bizottsága kedden délután 3 órakor az angol klub helyiségében tartandó ülésére a V. H. O. Sz. debreczeni bizottságának tagjait tisztelettel meghívom. Debreczen, 1901. jul. 22. Konez Ákos a V. H. O. Sz. helyi elnöke.

Debreczeni honvéd huszárok usztatási gyakorlata.

A debreczeni 2-ik honvéd huszár ezred 3 százada érdekes gyakorlatra vonult el a városból. Tisza-Polgárra marsoltak, ahol a Tiszán usztatási gyakorlatokat tartanak. Két hét bele telik, míg visszajönnek a honvéd huszárok.

Egy református leány ajándéka a templomnak.

Kedves ajándékról értesíti lapunkat Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész, a kiváló író. Egyházának egyik kedves, buzgó híve gyönyörű urvasorai pohárterítőt ajánlkozott az ispotályi ref. templom részére. Fogadja a buzgóságtól átihlelt leányka szép ajándékaért ezton is köszönetünket. Ő nyitotta meg ujonnan fel-díszített templomunkban a szív jóságából eredő adakozások névsorát. Jelzem egyuttal, hogy az új torony gombja, remekszép vitorlarudjával, zászlójával s buzogányszerű csillagjával legközelebb hírlapilag közlendő napon s időben helyezik föl a toronyra, mely alkalommal a toronygombba a szokásos emlékirat mellé a forgalomban levő pénz-nemek is esatoltatnak az ajándékozók neveinek kíséretében Bizalommal fordulok gyülekezetünk buzgó tagjaihoz, hogy azok, kik e célra kegyes adományaikkal járulni sziveskednek: azokat hozzáam a jövő héten jul. 27-ig behozni vagy beküldeni sziveskedjenek. Debreczen 1901. jul. 20. a torony-építető bizottság meghagyásából Könyves Tóth Kálmán.

Krüzselyi Erzsike.

„Ujabb versek“ ezimke költeménykötet jelent meg Mármaros-szigeten Krüzselyi Erzsikétől, lapunk kedves munkatársától, a ki már sok költeménnyel aratott tetszést. A kötethez Szaboleska Mihály a következő előszót írta:

Előszó-féle.

(Levél Krüzselyi Erzsikéhez.)

Kedves Erzsike! Nem szeretem a különös mondásokat, de a kegyed legközelebbi levelére, melyben előszót kér tőlem új verskötettedhez, csakugyan azt kell mondanom, hogy ez a dolog nekem igen könnyű és igen nehéz egyszerre. Igen könnyű mert a kegyed versei, kedves, mind szárnyas, szép költemények, amiket olvasni nekem gyönyörűség, és így másnak is ajánlanom édes és könnyű kötelesség. Nehéz pedig valami félreértéstől való titkos tartózkodásom alatt. Kegyed ugyanis ezt írja nekem:

„Kis gyermek korom óta (8 éves voltam akkor) vagyok süket és épen semmit sem hallok azóta. Az első könyvemhez

szegény édesapám irt — fölkérésre — egy rövid előszót, már csak azért is, mert egynémelyik versemben (mint ez új kötetben is,) czélzás van erre a testi fogyatkozásomra. És ezt a czélzást, aki engem nem ismer, vagy meg sem érti, vagy egészen félreérti. Ezt szeretném elkerülni ez alkalommal is s ezért kérem fel kedves Miska bátyámat im arra, hogy helyettesítse második könyvemnél szegény édesapámat és egy kis előszóban adja magyarázatát a bánatnak, amit én annyit emlegetek verseimben.

Ez az, kedves Erzsike aminek publikálása közben elfog engem a félreértéstől való titkos aggodásom. Félek, nehogy úgy értse ezt egy teremtet lélek is a világon, hogy ime egy szegény „süket“ leány akit immar szánni és sajnálni felebaráti kötelesség.

Nem úgy, emberek!

Ez a süket leány hall melódiákat, amiket ti alig, vagy éppen nem hallatok. Hallja a szenvedő sziveknek amaz örökös, nagy panaszát, amely iránt — hajh ti vagytok a legtöbbször „süketek“. Hallja a természetén átzokogó titkos sirámokat melegen érező lelkével, amiket ő felfog, s szép, magyaros ütemű dalokban önti életetek. És kicsoda hall magasztosabb zenét ezeknél? Ó Homér, óh Milton vak-sága, van-e, tinálatok gyönyörűségebb látás a világon?! . . .

Attól pedig, hogy egyáltalán verskötetet ad ki, ne éljen kedves Erzsike. Ne adjon semmit azokra a „hamis“ prófétákra, akik minduntalan a lélekharangot huzgálják manapság a szegény poézis felett. Lehet, hogy ebben a hangzavarban ideig-óráig nem értenek meg bennünket, (sőt közelebb térve a tárgyunkhoz — lehet, hogy könyvének a nyomtatási költsége sem kerül ki majd) de se baj, azért csak álmodozzunk és daloljunk mi tovább a magunk mulattatására! És higgyen el nekem igen-igen erősen egyet. Azt, hogy soha poétát és poétai munkát, se föllemelni, se elnyomni nem lehet. Az idő előbb utóbb mindenkit a maga helyére állít. Hamis dolog a poézisről napi árfolyamot vezetni. Ez legyen ami csendes megnyugvásunk, ha ez a napi árfolyam a kelleténél akár többre, akár kevesebbre becsülne bennünket. Szerető bátyja Szaboleska Mihály.

A honvédtisztek tánczestélye.

A debreczeni honvéd gyalogezredbeli derék tisztikar szombat este sikerült tánczestélyt tartott a nagyerdei Vigadó nagytermében. A gyönyörűen díszített teremben a honvédenekar tűzes zenéje mellett nyolcz óra után kezdődött a tánczvigalom. — A tánczestélyen megjelent hölgyek névsorát, a mennyire összelehetett állítani, itt adjuk: Jelenvoltak: Urhölgyek: Wirt főhadnagyné, Faragó főhadnagyné, Lengyel főtorzsvornó, Bozó századosné, Hutiray Béláné, özv. Bulster Ágostonné, Buzás századosné, Kubay Alajosné, Lovassy Tamásné, Leonhardy ezredesné, Bosznai Károlyné, Erics Ernőné, Bán századosné, Edinburg századosné, Szücs Lajosné, Bodnár ezredesné, Wurmb ezredesné, Konez Ákosné, Szatmáry századosné, Berzöffy Vinczéné, Rabács főhadnagyné, Antal századosné, Klebelsberg Béláné, Perczel Dénesné, Körmendy Lászlóné, Tóth Kálmánné, Kretz Richárdné, özv. Mayer Józsefné, Janicsék Andorné. — Urleányok: Steinacker Viola, Szücs Viola, Hutiray Pálka, Kubay Margit, Lovassy Ilonka, Leonhardy Gertrud, Mary, Bosznay Ilus és Gabi, Erics nővérek, Edinburg Kornélia, Szücs nővérek, Mayer Blanka, Fehér Margitka, Antal Margit, Szabó Valéria, Perczel Etelka.

Debreczeni magyar alakok a Kossuthképen.

Nagybecsü, hazafias szép kép kiadásával és alkotásával foglalkozik most Kreith Béla gróf, az 1848—49 szabadságharczi erekle gyűjtemény és a Kossuth-muzeum lelkes szervezője és fenntartója. A festő művészek segítségével egy hatalmas szabadságharczi jelenetet örökít meg. „Kossuth Lajos azt izente“ eme kép czime, azon gyűjtő jelenet ez, midőn nagy Kossuth lángoló szavaira az ország népe fegyvert ragad és a kaszás, vasvillás magyar köznép ezernyi tömegekben indul a rabló-gyilkos ellenségre. Ezen a képen a jelenetnek hatalmas nagyszerűségét és eredetiségét a művészi tehetőség kifejti, de hogy hűségesek legyenek rajta az alakok, a törzsökös magyar vidék tiszta arczu alakjait csoportosítják ott. E célból Kreith gróf Kiss Ferencz ösmert népeleti fényképészünket is levélileg kérte fel, hogy tiszta magyar, jellegzetes, erős debreczeni férfiakról fényképeket küldjön fel a válalat részére. A „Kossuth Lajos azt izente“ képre méltán kerülnek a debreczeni tipikus magyar alakok, hisz innét indultak a csaták fürgetegébe a debreczeni piros pántlikások.

Leó

közismert név már nálunk a czirkusz révén, melyet páratlan ügyességgel igazgat és folytonosan fenn tudja tartani a közönség figyelmét. Mostanában Steidler Ferencz hasbeszélő a közönség kedvence, a ki mozgó babáival állandó derűtségben tudja tartani a publikumot. A kitűnő erőművész, Miss Clair Laforte, már csak alig pár napig marad. Az előadásokat rendszeren egy-egy kacagató némajáték zárja be és a közönség mindig szívesen tölti be a czirkuszt, mert pénzeért igazán jól mulat.

A Debreczeni Dalegyelet.

még mielőtt a Tiszavidéki Szövetségnek jövő hó második felében megtartandó dalünnepélyére vendégeit fogadja — augusztus hó 8-án, csütörtökön Mácsay Sándor karnagy vezetése és Racz Károly zenekarnak közreműködése mellett a nagyerdei vidgatóban nagyobb szabású dal és zene estélyt tart, bemutatva a legújabb hangversenydarabokat. A meghívókat a napokban küldik szét. A válogatott műsor a következőkből áll: 1. Nyitány Racz Károly zenekara által. 2. Falu végén (Wusching). 3. Bár merre jár (Lánytól). 4. Édes hazám (Hubertől). 5. Kurucz nóták (Székácsol). 6. Rajnai ut (Beschnittől). Bővebbet e nagyszabású estélyről később fogunk írni.

Mitől jó a szerénység?...

Debreczennek van egy külvárosa. Homokkert a neve. Ott lakik vagy pár ezer ember télen is. Szűk s elől a bejáróknál mérnökileg elszűkített sáros utcáin temérdek munkás és munkásnő jön-megy a hajnali s esti órákban a körülfekvő gyárhoz és vasúti műhelyek és munkahelyekre. Ugy tudjuk, össze írtak valami 300 iskola köteles gyermeket; ebből $\frac{2}{3}$ -át elhelyezték a

városi iskolákban. Onnan járnak haza az istenadták télen is d. u. 4—5 óra után sötétségben, sárban, hóban, vízben. Csoda hogy vaklódva meg nem dermednek, míg haza jutnak. Azt is tudja mindenki, hogy a téli hónapokban sok gonosz ember csatangol az utcáinkon; azt lesve, hogy mit emelhesse el. Ha a rendőrség megriasztja őket, természetesen, hogy a közeli külvárosba huzódnak — erre legalkalmasabb a Homokkert, mert hiszen ott fel sem tűnhetik, ha éjjel valaki elhalad! Hát mindezek arra kényszerítették a homokkertieket, hogy utcái lámpákat állítsanak pár száz korona költségen, ahhoz pár száz koronaért petróleumot, 100 koronaért egy kezelő embert állítsanak elő s a múlt télen saját költségükön világították meg a fő és néhány mellék utcáikat. Persze szerény az Ecclesia! Pap meg nincs is! Már t. i. nincsen se baptista temploma sem szólni tudó városatyja közöttük. — Ily fogyatkozások közepette csak száz floreskét kértek a milliomos várostól! Szerénységük nem ért tovább! — Bezzeg megjárták! mert a jog és pénzügyi bizottság azzal ütötte el rajtuk a port, hogy nem kapnak semmit, mert félt, hogy akkor más is hasonlót kér! — Hát csak lassan a testtel! kedves homokkerti atyafiak! Rendezetek löversenyt — arra kaptok 2000 koronás díjat! — Alakítsatok dalárdát, arra is kaptok vagy 400 koronát! hívjatok össze kolduscongressust, talán congressus mániás világban az ilyen mintunicum számot tarthat a pártolásra! — De ne kérjete 100 pengőt közvilágításra, — mert ezt aligha megkapjátok — lévén örök igazság „Szemérmes koldusnak üres a tarisznyája“.

Tibold Mihály temetése.

Ezer és ezer emberből álló embertömeg állt sorfalat tegnap délután a Piacz utcán, akik a szerencsétlenül járt önkéntes tizedes halottas menetét várták. A halottnak tegnap reggel érkezett meg az apja, aki intézkedett, hogy fiának holttestét haza szállítsák Czeglédre. A gyászszertartást a honvéd kórházban végezték, a hol dr. Wolaffka Nándor cz. püspök bucsuztatta el szép beszéd kíséretében a halottat. A szegény fiu apja a koporsóra borulva zokogott. Aztán a menetet a városunkban időző honvédekzenekarral az élén a vasúthoz ment sok ezer főre menő embersereg kíséretében. Hazaszállították a szerencsétlen ifjút, otthon édesanyja várja néma kétségbeeséssel.

A Vilmos huszárok löversenye.

A Vilmos huszárok vasárnap délutáni löversenye különösebben a katonai körök nagy érdeklődése mellett folyt le. A félvér akadályversenyen elsőnek Durneisz főhadnagy Svengolija érkezett be. Az altisztek akadályversenyén elsődíjat Bocz kaplár nyert, A tiszti szolgálati lovak akadályversenyén elsőnek Lichtenstein hadnagy „Gámborja“ érkezett be. A gátversenyénél Starhemberg kapitány „Jugurthája“ volt első. A huszárok vadászversenyén Szőke huszár érkezett be. A tiszti szolgálati lovak akadály-

versenyén Podmaniczky hadnagy. Palása-já nagy akadályversenyénél Starhemberg „Paquin“ ja vitte el az elsődíjat. A Vilmos huszártisztek emlékül aranyórával lepték meg Engeszszér József lovaregyleti titkárt.

Egy debreczeni polgáraszony halála.

Régi érdemes debreczeni polgáraszony haláláról vettünk hírt. Ez a haláleset közelebbről a debreczeni Ménes családot, e független érzelmű polgár családot borította gyászba. Néhai Madarász Juliánna, özvegy polgar Ménes Mihályné asszony f. hó 21-én élete 71-ik, busözvegysége 8-dik évében elhunyt. F. hó 23-án délután 4 órakor temetik a református egyház szertartása szerint a Lorantffy-utca 27 dik számú háztól a Hatvan utcái temetőbe. Béke poraira.

Műkedvelő multság.

Beküldetett: A debreczeni asztalos ifjuság aug. hó 3-dikán szombat este, a Margit fürdő dísztermében műkedvelő előadással egybekötött táncmulatságot rendez. Az árva gyermekek felruházása javára. Szinre kerül az Ingyen élők című népszimű. Szegedy Gyula ur rendezése mellett. Az ifjuság lelkesülve a múlt évi szép sikeresen, most is a legjobb erőket szedte össze, hogy a pártoló nagyközönségnek egy kellemes estét szerezhessen. Sárkát, a közönség kedvence Baczoni Erzsike k. a. játszsa, Fúrge Döménét Loós Erzsike k. a., Esztert Babinesák Margit k. a., Borosnét Babinesák Anna k. a., leányát Deutsh Mariska k. a. férfi szereplők Boros vendéglős Strebelovszky Lajos, Janit Vekerdy Lajos, Balogh Pistát Balázi Gábor, Veincz Vilmost Bálint József, Bodi rendőr Pongor László, Hordár Elefánt Ignác, a csengő érczdal tagjai Kaliczky Lajos, Ary Lajos, Gaal Gyula, Hubert Béla urak.

Nyilatkozat.

A szolyvai és a luhi Erzsébet gyógyviz kiváló hatása a légutak hurutos bántalmainál.

Dr. Irsai Arthur

egyetemi m. tanár.

A szolyvai ásványviz kitűnő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyive rendkívül kellemes.

T Á V I R A T O K.

Crispi nagybeteg.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Budapest, július 22.

Az olaszok Tisza Kálmánja Crispi volt miniszterelnök aggodalmasan megbetegedett.

Gyilkos égháboruk.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Budapest, július 22.

Emberpusztító viharokról értesülünk. Wilhelm bécsi orvost kirándulás közben agyonsújtotta a vihar. Ugyancsak a vihar pusztítása következtében jégverés és villám által pusztult el Trasignonban négy gyermek, öten pedig megsebesültek. — Berlin mellett pedig a krossini tóba fordított be egy csónakot a vihar. Három asszony és négy gyermek a vízbe fullt.

Póstyén

európai híru kénes iszapfürdőit a t. közönség k ü l ö n ö s f i g y e l m é b e ajánl-uk. Specialitása : lokális iszapfürdői egyes-estreszekre, melyek nagy jelentőséggel bírnak és a legsúlyosabb kóros esetekben is eredményesek. Ezen iszaptag fürdők hőfoka szabályozható s így a leggyengébb szervezetűeknél is ugyanazon gyógyhatással alkalmaztatnak. Póstyén fürdő javallva van : e s u z, k ö s z v é n y, i s c h i a s, esontörések stb. eseteinél, mely bántalmaknál esodálatos eredmények értek el. Rendelkezik új és legökéletesebb fürdőberendezésekkel, van színház, 2 zenekar, vill. világítás, penzió. Budapesttől közvetlen vonattal 1/23 óra alatt. Prospectust és bővebb értesítést szívesen ad a fürdőigazgatóság.

Innét-onnét.

Július 22.

(A Dalmi Laczi lovai.)

A debreczeni társaságnak egyik legrokonszenvesebb tagja Dalmy László földbirtokos. Derék, kedves, őszinte magyar uri ember. Népszerűségét az is bizonyítja, hogy sohasem Lászlónak, de mindig s mindenütt Laczinak említik . . .

De rátértek a Dalmy Laczi lovaira. A mi Dalmi Laczink tudvalevőleg az ujjvárosi földön birtokos és ugyanonnan loptak el a tanyájáról négy lovat. Abban a határban a zsandár ügyel a rendre. Kemény fiuk azok, de a Dalmi Laczi lovait máiglan sem bírták előkeríteni.

Nyoma veszett a négy pejkónak és így nevezetes híreik a Dalmy Laczi elkötött lovai. Noha Dalmy ur a hírt elengedné, csak a négy lovat terelnék be a zsandárok a tanyájába, mintahogy az ondódi gazdának az elkötött négy lovat hazaterelte a debreczeni városi pandur . . . Az ondódi lopott lovakat egy váradi cigány tanyán fedezték fel és térítették vissza a pandurok.

Kár azért annyira lenézni azt a pandurt . . . A Dalmy Laczi négy lovának a nyomát még ma is üti a csendőr.

(Czigányok rajzása.)

Azt is a debreczeni lovas pandurok rovására faragták fel, hogy csatangoló kőborczigányok veszélyeztetik a debreczeni határt is. Pedig itt sem a pandur a ludas. A pandur bekiséri, a kapitány pedig börtönözteti, tolonczoltatja az efféle duvad bandát . . . Brassóba, Szigetre s hová küldözgetnek egy-egy szállitmányt, vaj hány határ zsandárját játszák ki az ilyenek, míg a kövér debreczeni határra elérnek?

(A Vasárnapi Ujság képei a debreczeni arató életből.)

Kiss Ferenc debreczeni fényképész sok hivatással, ügyességgel, izléssel és eredeti magyaros felfogással örökíti meg a debreczeni és vidéki erős magyar népelet érdekesebb, jellemzőbb jeleneteit. Nálánál gazdagabb népeleti képgyűjteménye aligha van valakinak az országban. Ugyhogy e népeleti képeket (melyek kész festmény tárgyak) sokszorosítva és valamidisztes albumba állítva össze hasznosan lehetne terjeszteni világszerte, írók, művészek, tudósok forgathatnák és azt

iskolákban is alkalmasok volnának a népeleti szemléltető ösmertetésekre, különösen ott fen azokban a budapesti idegen levögőjú iskolákban.

Most ime a Vasárnapi Ujság közöl sikerült, kedves magyar képeket Kiss Ferencztől, aki Debreczen környéki aratás némely jelenetét mutatja be a Vasárnapi Ujság olvasóinak.

Sikerült jellegzetes eredeti fényképfelvételeket közöl az aratásról, a kévekötésről, a kaszkalapáló és ebedfőző aratókról, a gyönyörű szép erős magyarfajta marokszedő leányokról, a kik hazafelé igyekeznek és aztán egy arató legényről és marokszedő lányról.

Valóban megérdemelné e törekvő, lelkesen buzgólkodó fényképész, hogy felsőbb helyen is figyelembe vegyék és támogassák.

nemes Portörő Kelemen.

Rövid krónikák a XX-ik századból.

Doboka község híres község a kies Erdélyben. mert tudvalevőleg itt látta meg a napvilágot báró Bánffy Dezső, a bukott miniszterelnök s jelenlegi főudvarmester ur. Doboka azonban ezzel a nevezetességgel nem elégszik meg, hanem nagyobb, országra szóló reformokra törekszik. Ezeknek a reformoknak elseje, hogy Dobokán elhatározták, hogy az éjjeliőri szolgálatra ezentul az anyósokat fogják alkalmazni. A reformot életbe is léptették s ez kitünően bevált, mert mióta az anyósok örködnek, azóta legalább éjjel békesség van a dobokai polgárházakban.

Az U. Sz. írja: Ottó főherczeg 14 esztendő s fiacskája ezidőszert Magyarországon jár, amint azt az ujságok széles e világért el nem hallgatnák. Tizennégy esztendősnék és főherczegnek lenni, ezenkívül utazni, kétségkívül kellemes állapot, de hogy mi közünk van ehhez, nekünk, felnőt, bajszos, szakállas családapáknak, azt mi, kik nem vagyunk napilapnak szerkesztői: valóban el nem tudjuk képzelni. Ugy tudjuk, hogy a serdületlen, koru feleséges ur mióta él, mindég van valahol, de azt nem tudjuk, hogy a bécsi lapok is állandóan szemmel kísérték volna és közölték volna nap-nap után országgal, világgal, hogy most itt jár, most meg ott jár. Szomorú mucsaiság az efféle, a melyért a magyar világapok egész komolyan szégyelhetik magukat. Utóvégre is hol kezdődik a szóra érdemtelen jelentéktelenség, ha azt is érdemes kiírni az ujságba, hogy egy 14 éves fiucska tiszteletére ökröt sütnék Békéscsábán? És micsoda üdvösséges tanuságot merit mindeből a herczegi gyermek? Ökröt Bécsben is láthat eleget, mert hisz az ökr udvalevőleg Bécsben is csak ökr? A hozzávaló obligát csárdásból még legfőlebb azt láthatja öfenségecskéje, hogy Magyarországon mai napig is úgy tánczol a szegény nép, ahogy a földesur füttyöl. Evvel pedig nincs mit dicsekedni.

K.

Ismeretes, hogy Hadik Béla, Zemplén-megyei főispán beiktatási ünnepélyén a programba fel volt véve az új főispánnak vállra emelése a szolgabírák által. Ha ez a divat meghonosul, akkor a közigazgatási tanfolyamon új tanszéket kell felállítanunk, hogy a vállaemelés elemeiről még az iskolában kellő fogalmat nyerjen a közigazgatási pályára induló ifju. A vállaemelés mellék-tárgya lehet a talpnyalás katekizmusa: a felemelt főispán talpa ugyanis oly közel jut a vállaemelőkhöz nyelvéhez, hogy ez a munka egyuttal elvégezhető. A vállaemelés szak-előadásánál jó lesz azonban elővigyázatból oly főispánokról is megemlékezni akik esetleg — rugnak. (U. Sz.)

A szegedi Közvelemény-ből olvassuk ezt az amerikai hírt:

— **A kuglikedvelő üzlettulajdonos, vagy 20.000 forint egy jó dobásért.** Az amerikai reklamacsinálók bizonyára belesápadnak ebbe a hirbe. Mert az eszme, melylyel egy helybeli üzlettulajdonos tul akar adni 40.000 korona értékű üzletét, oly hatalmas, mely megdöb-benti a legmerészebb fantáziájú spanyol-grandokat is. S úgy látszik, az élelmés boltos szenvedélyes híve a tekézésnek, mert a legtöbbet dobó kuglimatadornak akarja üz-etét átadni. Minden dobás 1 forint s a kereskedő azt hiszi, hogy széles Magyarországn akad 20 000-nél több vállalkozó kuglijátszó. Két eredménye mindenesetre lesz az országos kugliversenynek. Az állító-gyerek meg fog gazdagodni a megvesztegetési kísérletektől, Szegeden pedig letelepszik a világ legjobb kuglistája. Lehet, hogy az a kuglisport fejlődésében korszakalkotó eredmény lesz.

Párisban borzalmas ember garázdálkodik. Charles Calmenil a neve s némileg Jackra, a hasfelmetszőre emlékeztet a működése. Ő is nők ellen követi el merényleteit, de csak az orrukat szemeli ki áldozatnak. A minap ideiglenesen ismeretséget kötött egy leánnyal. Chartier Oktáviával s elvitte vacsorázni a Montmarte egy kis kocsmájába. A dus vacsora során Calmenil egy pillanatra eltávozott s ezt az időt felhasználva, Oktáviát egyik barátnője figyelmeztette, hogy őrizkedjék Calmeniltől.

— Nagyon brutális ember — mondotta — le fogja harapni az orrodát.

Oktávia, aki addig nagyon jól érezte magát s el volt ragadtatva lovagja figyelmességétől, nagyon megrémült, hallott már a titokzatos emberről s azért mikor ez visszatért hozzá rendkívül idegenkedett tőle, sőt néhány perez mulva nyugtalanul ott akarta havyni.

Calmenil tartóztatta, de mikor rá sem hederített, megragadta a leány fejét és hirtelen leharapta az orrát. A többi vendég a jajveszékelésre rávetette magát a rettenetes férfira, mások a szerencsétlen leányhoz siettek, a kit kórházba szállítottak. Az orrvadász most a rendőrség kezében van, s nyilvánjó időre le kell mondania veszedelmes sportjáról.

IRODALOM.

A „Vasárnapi Ujság”

július 21-iki száma 24 képpel és a következő tartalommal jelent meg: „Az aratás” (képekkel: Régi arató ünnepek, Aggházy Gyula és Feszty Árpád rajzai és fényképek után.) — „A szegények háza.” Költemény. Havas Istvántól. — „Ingó tulajdon.” Irta ifj. Wlassics Gyula. — Regénytár: „A halász regénye.” Irta Szemere György (Neogrady Antal rajzaival.) — „Rejtelmes történetek: A római király.” (képekkel). — „Az alagutak veszélyei.” — „Zenélő könyvek.” — „Népek halála.” — „Az álmatlanság.” — „Képes levelezőlapok.” — „A Balaton jegén.” (képekkel a Balaton jegén végzett tudományos vizsgálódásokról) Cholnoky Jenőtől. — „Erzsébet királyné szobra Pöstyén fürdőn” (képekkel gróf Erdődy Imréné fényképei után) — „A rikkanások” (Goró Lajos rajzával.) — „Nyári divat” (divatképekkel.) Irodalom és Művészet, Közintézetek és Egyetek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre négy korona a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker. Egyetem utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 80 fillér.

Az állatok világa.

A Brehm-Méhely-féle hatalmas mű füzetes kiadásából a 30-ik füzet is megjelent, melyben a medvélekről van szó. Az érdekes szöveget ezúttal is több kitűnő rajz illusztrálja. Így például hű képét kapjuk az őrvös medvének, a baribálnak, a maláji medvének a vörösmacska-medvének. A kiadó cég ehhez a füzethez színes nyomatu műmellékletet is csatolt, amely a fehérorru medvét ábrázolja. A állatok világát a Légrádi testvérek cég adja ki s a füzetek 80-80 fillérért rendelhetők meg ugy a kiadóhivatalban (Váci-körút 78) mint minden könyvkereskedésben.

Magyar dalok.

Ezen a czimen Kovács László dalművet ajánlott Goldstein Jolánka öngyűjteményének. Igen szép kiadásban jelent meg a dalos füzet. Bárd Ferencz és testvére adták ki. Ára 2 korona. Kapható a szerzőnél, s minden könyvkereskedésben. A műre visszatérünk.

Érdekes medve vadászatok.

Ama vadászskalandok közt, amelyeknek leírását itt-ott olvassuk, bizonyára nem egy van olyan, amint az olvasó elé kerül. Így történik meg azután, hogy egyes ragadozókról alaptalan állítások terjednek el s mennek át a köztudatba. A medvevadászok különösen nagyok a fantasztikus dolgok előadásában s olyan vadászskalandókkal hozakodnak elő, melyek a medvéket hamis világításban mutatják. Az eféle vadászatok megbízható és teljesen hiteles leírását az olvasó a Brehm-féle állatok világa című munkában találja meg. A mű magyar kiadásának most megjelent 29-ik füzetében a jeges medve s a barna medve vadászatairól is szó van s a pompás szövegben egymást érik az igazán érdekes vadászskalandók, amelyek azt bizonyítják, hogy a maczkókomák nem mindig olyanok, mint amilyenek a vadász urak festik. Az állatok világa Légrádi testvérek kiadásában került a könyvpiacra és füzetenként 80 fillérért kapható. Megrendelhető ugy a kiadóhivatalban (Váci-körút 78. sz.), mint minden könyvesboltban.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Ereckmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móríc Pál. 8.

Végre felkeltem, felöltöztem. Gulden ur még mindig egyre beszélt, de az én eszem csak Katiczán járt. Nyolcz óra tájban teljesen felkészültem és már indulni akartam amidőn Gulden ur reámkialtott: — József! Te szerencsétlen, ugyan hova gondolsz? Ilyen vékony frakkba akarsz Vierwindenig gyalogolni? Hisz még a fele utjat sem éred el, már halálra fagytal. Masként kell most az ilyen utnak neki készülni. Ha már nem nyughatsz a menéstől, ott az én nagy köpönyegem, keztyűm és a kettőstalu belelt czipóm.

Amde ugy kicsiptem magamat, hogy fontolóra vettem a dolgot, vajon megfogadjam-e a mester ur tanácsát. Mit is látván gazdám így szólt:

— Hallod-e, a weschheimi oldalon tegnap is fagyott embert találtak. Steimbrenner doktor beszélt, hogy bizony ugy megfagyott a szegény, mint a száraz fa. Valami katona ember volt. Hat és hét óra között hagyta el a falut és már nyolcz óra tájban halva, megfagyva lelék. Ilyen hamar végzett vele ez a czudar tél. Ha tehát nem sajnárod az orrod, a füledet, akkor csak indulj. Elmehetsz, mint a táncmester frakkban is.

Beláttam, hogy nagy igaza van. Nem ellenkedtem tovább. Hanem a gazdám köpenyét, nagy keztyűt, bélelt czipóit magamra szedtem. Így indultam utnak, miután Gulden urtól elköszöntem, ki is jól lelkemre kötötte, hogy ne várjam be az estét, mert az est beálltával növekedik a hideg, de meg a hir szerint farkasok is kóvályognak a környéken. Még a templomig is alig értem, már is felgyűrtem a rókaprémest galért. Mert szinte szurta a meztelen testet a hideg.

A német kapuhoz elérvén, láttam, hogy az őrkatoná is ugyan bebujt ám a szürke örköpönyegbe. Puskáját a karjával szoritotta magához, mert másként a hideg vason lefagytak volna az ujjai. És a bajusza olyan volt, mint két nagy nagy lecsüngő jégcsap. A hidon nem örködött senki, mert az őrszem a kapu alatti falszögletbe huzódott meg, ahol is egy szent szobor volt beállítva idők óta. De a vámház elől is elűntek a máskor oly tulbuzgó finánczok. Kivül érvén a bastyázon, kijebb három nagy teher szekér állott magára hagyva. A fuvarosok kifogtak s cserben hagyták zuztól borított kocsijaikat. Ameddig ellátott a szem, sehol egy élőlény. A lépteim nyomán csak a fagyos hó ropogott. Másként mélységes csönd az egész szemhatáron.

A temetőhöz érvén, a hóból a keresztek, a sirok ragyogva emelkedtek ki. Mondtam is magamban:

— Akik itt alusznak, azokat már nem győtri a hideg.

Még jobban összehuztam a vastag budát. De jó is hogy megfogadtam a Gulden ur tanácsát, hisz azóta, nélkül a prémes gallér nélkül talán az orrom is lefagyott volna. A katonák által felhányt hóbástyák között olyan volt az ut, mint valami sánczárók. Koczogóra fogtam a lépést, ugy igyekeztem Vierwinden felé. . . . Azonban azt az utmellelti fagyos hóbástyát némi helyütt megszagatta a viharos éjszaki szél, mely vad erejével tova söpörte a havat. Ily helyeken le lehetett látni a Fiquet-

völgy mély szakadékaiba. A tiszta aczélos levegőben mintha a tölgyes erdő, a kék hegyormok is közelebb lebbentek volna. De a bérlő kutyái nem ugattak fel a völgyből, mint máskor. A hideg miatt levaczkoltak azok is.

Mindamellet, Katiczámra gondolván, egész felmelegített a szívem. Majd már szemembe is tűntek Vierwinden szélső házai. A magas hófúvásból csak a kémények, a hóborította szalmástetők látszottak ki. És a hóban árkokat ástak a falusiak, hogy egymásnál szomszédolhassanak. Amde e napon a tüzhely kerül melegedtek mindnyájan. Erősen füstölt minden kémény és a belső nagy melegtől belepte a pára az apró ablakokat. A házak küszöbe elé pedig vastagon szalmát hintettek, nehogy az ajtó nyílásán becsusszon a hideg.

Balról számítva az ötödik ajtónál megállottam. És lehuván a gazdám nagy muffkeztyűjét, lehető gyorsan kinyitottam az ajtót, majd siotve be is csuktam azt. Célhoz értem. Ez volt a Bauer Gretel néni háza, a Bauer Mátyás özvegyének a háza. Itt lakott az én kis Katiczám, a szöke Bauer Katicza.

Vaczogott a fogam, mikor beléptem. Gretel néni épen a tüzhely mellett üldögélt. Ámulva fordította szürke fejét felém, annyira meglepte a rókaprémest nagy daku. Katiczám egész ünnepiesen kiöltözködött, szép kabát feszült a karsu derekához. Vörös selyem volt a kötője. És csinos kis kékselyem pártát rakott szép fejére, amely is felette jól illett rózsás arcához, szelid kék szeméhez és kissé fitos orrához. Katiczám ahogy meglátott, mindjárt felsikoltott:

— Nini! A József!

Hozzám futott, megölelt, mondván:

— Tudtam én azt, hogy téged nem tart vissza a hideg. Istenem, mily boldog vagyok, csak hogy láthatlak.

(Folyt. köv.)

Nyílttér.

A minden téren mutatkozó gazdasági pangásra való tekintettel a

kutkezelősége elhatározta, hogy ásványvizét, mely a fertőző betegségek esetén egész Moha vidékét megvédelmelte a járványok ellen s mely a gyomor, bél, vese, tüdő és légcsőbajos embereknek nélkülözhetlen itala s mely angolkóros gyermekeknek kitűnő gyógyszere, háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kates értékű mesterségesen szénásvával telített víznél sőt a szódavíznél is olcsóbban adja, hogy az Agnes-forrás vizét még a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse. Arlapot s prospectust kívánatra bérmentve a mohai Ágnes-forrás kezelősége Mohán, vagy

ÉDESKUTY L. Budapest

cs. és kir. udvari szállító
szívesen küld.

Asványviz nagykereskedő.

Kapható mindenütt.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

A dadogók és hebegők számára tanfolyamot nyitok, az ilyenek e hó 20-ig jelentkezhetnek a Teleki-u. fuiskolánál.

Női kalap készítésben, ügyes eladásban jártas leány alkalmazást nyer Rózsa Lajos női divatüzletében Debreczen, kistemplom bazár.

Kétezer holdas erdős vadászterületet keresek, esetleg albérletbe is, aug. 1-re, lehetőleg vasúthoz közel. Czim: Kientzl. Sámson, Tamási.

Nagy Block naptárak, kényesen praktikusak 1901. évre 40 krért kaphatók kiadóhivatalunkban.

Tanulóul jó családból való fiu felvétetik.

Vetőgép 13 soros, használt, majdnem új, igen olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Mérlegképes könyvelő, ki a magyar és német levelezést bírja, szabad óráiban elvállal könyvek vezetését vagy bármily irodai munkát. Czim a kiadóhivatalban.

Egy 7-ik realista irodába vagy mérnök mellett alkalmazást keres, esetleg elvállal rajzolásokat. Czim a kiadóhivatalban.

Szőlőkert jókarban jó lakóházzal eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Eladó esetleg bérbe kiadó ház.

H.-Hadház községben egy kellemes és egészséges fekvésű, főleg valamely nyugalmazott hivatalnok és családja részére igen alkalmas urilak udvarkerttel és melléképületekkel együtt szabad kézből eladó, esetleg bérbe kiadó. Értekezhetni **Veszprémy István** ügyvéd irodájában H.-Hadház.

Bor-árjegyzék**Szabó Kálmán és Testvérei**

Szent-Anna pusztá homoki szőlőtelepén termelt természetes ó-borokról

Literes palaczkokban:

Fehér asztali	80 fillér
Rizling	92 „
Vörös asztali 98-ról	80 „
Nagy burgundi siller	8 „

Palaczkokért 16 fillér letét.

Kaphatók a termelő

Szabó Lajos Fiai cégénél

Debreczen, Tisza palota
valamint

Geréby Fülöp utódai, Fritsch Károly,
Bán László, Parti Ferencz,
Czeplédy és Polgár, Tóth Kálmán,
Félegyházi János, Váray József

fűszerkereskedő uraknál.

ÜZLETI KÖNYVEK,

csinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan

kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Raktárhelyiség változtatás miatt a raktáron levő, elősmert legjobb minőségű

Eperjesi cserép kályhák
leszállított árak mellett,

továbbá:

Fűzőedények, takarékkonyhák, épület-vasalások gazdasági eszközök, tetőlemezek, mérlegek, revolverek és töltények nagy választékban

a legjutányosabb árban

kaphatók:

Kovács Gyula vasüzletében

a „BIKA” szálloda mellett,

Szülők figyelmébe!

Alólírott szepességi tanító, ki a IV. V. VI. elemi osztályt tanítja, elfogad a jövő tanévre 1—2 gyermeket kik a

német nyelvet

akarják elsajátítani.

Teljes ellátás havi 15 ft.

A gyermekek jó bánásmódban kifogástalan ellátásban részesülnek, és a **német nyelvet egy év alatt** elsajátítják.

A helységnek gyönyörű vidéke, kellemes levegője és savanyu vize van.

Bartsch Gusztáv

tanító

Maldur (Szepes m.)